

Шевченко А. Є., Кудін С. В. Історико-правовий аналіз джерел права Української Народної Республіки (1917–1918 рр.)

У статті досліджено систему джерел права Української Народної Республіки, виявлено їх зміст, роль і значення у процесі встановлення правопорядку у державі. З'ясовано, що до системи джерел права УНР можна віднести нормативно-правові акти, правові звичаї; нормативну функцію мала також правосвідомість. Встановлено, що основним джерелом права були нормативно-правові акти. Доведено, що право приймати закони мав лише єдиний орган законодавчої влади – Українська Центральна Рада, а підзаконні акти мали право видавати органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування. З'ясовано, що на території УНР визнавалась дія тих нормативно-правових актів колишньої Російської імперії та Тимчасового уряду, які не були скасовані УЦР і не суперечили чинному законодавству. Обґрунтовано положення, що чинними в УНР були правові звичаї, які відображали у правотворчій сфері народну правосвідомість і відтворювалися у земельному, сімейно-шлюбному, спадковому законодавстві. Встановлено, що у сфері правозастосування джерелами права були професійна правосвідомість суддів і правосвідомість населення, а остання виявлялася під час громадського судочинства, яке було спрямоване на реалізацію норм звичаєвого права.

Ключові слова: Українська Народна Республіка, джерела права, історико-правовий аналіз, нормативно-правові акти, закони, правові звичаї, правосвідомість.

Shevchenko A., Kudin S. Historical and legal analysis of sources of law of the Ukrainian People's Republic (1917–1918)

In article the system of sources of the law during existence of the Ukrainian People's Republic is considered, its contents, a role and value in the course of establishment of law and order in the state are revealed. It is established that in the system of sources of the law of the period of existence of the Ukrainian People's Republic it is possible to carry normative legal acts and legal customs; also the sense of justice had legal consciousness.

It is established that normative legal acts (laws and bylaws) were the main source of the law. It is established that during the studied period III and IV Universals of the Central Rada and the Constitution of the Ukrainian People's Republic of April 29, 1918 were the main acts. It is established that rule-making activity has been concentrated in the sphere of the constitutional, land, labor, criminal legislation, the attention to standard ensuring functioning of a financial system of the Ukrainian People's Republic was paid.

It is proved that only one regulatory authority – the Central Rada had the right to adopt laws, and bylaws had the right to give executive authorities and local governments. It is established that in the territory of the Ukrainian People's Republic operation of those normative legal acts of the former Russian Empire and Provisional government which haven't been cancelled by the Central Rada admitted and didn't contradict the current legislation. It is revealed that such normative legal acts were acting in the sphere of the labor, civil, criminal, procedural legislation. Situation is proved that acting in the Ukrainian People's Republic were legal customs which reflected national sense of justice in the law-making sphere and were reproduced in the land, family and marriage, hereditary legislation. It is proved that, though in the mediated form, but nevertheless the Central Rada has proclaimed force of some norms of common law. It is established that in the sphere of law enforcement the professional legal consciousness of judges and legal consciousness of the population were sources of law. It is proved that for the Ukrainian People's Republic existence of professionalism of legal consciousness of the judicial case was inherent, and judges preferred the legislation. It is revealed that such form of legal consciousness reflected the principles of legality and justice in activity of the courts. It is established that for ensuring fair trial the Central Rada has established the rule that legal proceedings in the Ukrainian People's Republic have to be based on «legal concepts of the people», but not on revolutionary legal consciousness. It is revealed that the weakness of state mechanism, incompleteness of judicial reform in the Ukrainian People's Republic, in a significant amount of cases – inefficiency of activity of state governing bodies on places, have caused requirement in the population to implementation of public legal proceedings in the course of which the legal consciousness of the population found the expression. It is proved that public legal proceedings have been directed to realization of norms of common law.

Key words: Ukrainian People's Republic, law sources, historical and legal analysis, normative legal acts, laws, legal customs, legal consciousness.

УДК 340.115

*Ілля Дмитрович Шутак,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Університету Короля Данила,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України*

МЕТОД АНАЛІЗУ В ЮРИДИЧНІЙ ТЕХНІЦІ

Постановка проблеми. Питання юридичної техніки є одними з найважливіших для юридичної науки. Юридична техніка сприяє не тільки автономізації конкретних правових галузей, а й їх інтеграції, що визначається потребами розвитку концепцій теоретичного правознавства, його інтеграції у європейський дослідницький простір.

Досягнення людства в галузі техніки і технологій безпосередньо позначаються на розвитку юридичної науки та системи права. Удосконалені технічні та технологічні прийоми і засоби якісно впливають на розробку, прийняття, виклад відповідних нормативно-правових актів та інших юридичних документів. Юридична техніка та юридичні технології зумовлюють одна одну і мають спільну природу.

Надто швидкі темпи створення українського законодавства без урахування прийомів та засобів юридичної техніки спричинили прийняття великої кількості необдуманих, юридично неякісних та логічно неструктурованих нормативно-правових актів, що при подальшому їх застосуванні призвело до численних помилок, колізій та протиріч у регулюванні суспільних відносин, при вирішенні конкретних життєвих обставин.

Розвиток юридичної техніки зумовлений її взаємодією з логікою, філологією, герменевтикою. У науковій літературі до переліку дисциплін, взаємопов'язаних із юридичною технікою, зараховують також праксеологію, кібернетику та ін.

Володіння техніко-юридичним інструментарієм, зокрема методом аналізу – найважливіший компонент високоякісної підготовки фахівців у сфері юриспруденції. Юристів, які володіють методом аналізу, потребують у всіх сферах юридичної діяльності. На жаль, у сучасній Україні відсутня професійна школа юридичної аналітики, існує дефіцит професійних аналітиків права.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Юридичну техніку різнобічно вивчають українські спеціалісти, зокрема К. Волинка, Б. Даневич, О. Дзюбенко, Л. Луць, О. Мурашин, І. Онищук, Л. Пригара, П. Рабінович, В. Риндюк, О. Скакун та інші, а також зарубіжні дослідники В. Баранов, Р. Бержерон, М. Давидова, Ю. Тихомиров, Д. Чухвічев та ін.

Окремі аспекти застосування методу аналізу в юридичній техніці отримали своє вираження у розробці теоретичних і прикладних проблем цього явища, орієнтованих на створення впорядкованої системи засобів, способів і методики юридичної техніки, зокрема у працях Н. Власенко, О. Іванюка, В. Ісакова, В. Казимірчука, В. Карташова, І. Онищука, Ю. Тихомирова, В. Сирих, Т. Хабрієвої, Р. Чернобель та ін.

Мета статті – розкрити основні засади теорії та практики застосування методу аналізу в юридичній техніці.

Основні результати дослідження. Юридична техніка поєднує загальну теорію права та галузеві дисципліни: цивільне, кримінальне, адміністративне, міжнародне право та ін. Галузеві науки не обмежуються тими практичними рекомендаціями, які розробляє для них теорія права. Зрештою, загальна теорія права на цьому етапі себе вже вичерпала. Професійні прийоми і засоби доповнюють, конкретизують, розвивають положення юридичної техніки, наповнюють їх конкретним практичним змістом. Прикладом можуть слугувати техніка укладення договору, техніка ведення судового засідання, техніка кваліфікації злочину. Багато засобів юридичної техніки вивчаються у межах трудового та сімейного права – конструкції, фікції, презумпції, преюдиції.

Зміст юридичної техніки органічно пов'язаний із сутністю та ознаками самого права, що виникає у зв'язку з його функціонуванням. Завдяки нагромадженню практичного досвіду юридична техніка переростає в теоретичне знання про шляхи, способи та засоби реалізації права в процесі здійснення юридично значущої діяльності.

За своїм безпосереднім змістом метод аналізу являє собою певну сукупність прийомів, способів пізнання об'єкта і предмета юридичної техніки, зміст яких становить набір правил, принципів. Знання і творче застосування прийомів, способів наукового пізнання у вивченні права та інших явищ і процесів значною мірою полегшує шлях до об'єктивно-істинних знань, оберігає від помилок.

Структурно-аналітичний підхід до вивчення права припускає з'ясування структурних елементів та особливостей інститутів права або держави, а в деяких випадках – своєрідності політичних систем в їх синхронному або діахронному вимірах. Наскільки право виражене особливою сукупністю соціальних інститутів, настільки прийоми структурного аналізу (структурно-функціональний, структурно-типологічний, структурно-системний) застосовуються в теоретичному та історичному аналізі організації, типології та функціонуванні правових інститутів, галузей права, установ державної влади, режимів правління тощо [1, с. 32].

В аспекті викладеного простіше буде розглядати юридичну техніку як явище, що стосується форми та структури в праві. Такий підхід сформувався у країнах романо-германської системи права на межі XIX–XX ст. у контексті розвитку доктрини юридичного позитивізму, який вбачав роль правової науки лише у формально-юридичному аналізі права, розглядав форму права, відмежовуючись від його змісту. Єдність форми і змісту в праві дає підстави стверджувати, що юридична техніка певним чином впливає не тільки на формулювання, а й на пошук його правового змісту. Тому завдання юридичної науки – розкрити тенденції і межі впливу юридичної техніки [2].

У країнах романо-германської системи права поняття юридичної техніки загальноновизнане, але має неоднаковий зміст. Західноєвропейські автори висловлюють різні погляди щодо цього. Одні з них вважають, що сфера юридичної техніки – це правотворчість і судочинство, де норми, вироблені наукою, мають своє тлумачення і застосування. Друга група авторів розглядає юридичну техніку, з одного боку, як інтелектуальний різновид правотворчості, як розвиток концепцій, завдяки яким право неминуче набуває наукового вираження; а з другого – як будь-яку роботу щодо логічної систематизації норм права, що здійснюється спільними зусиллями доктрини та судової практики.

Варто зазначити, що методи юридичної техніки охоплюють всі наукові методи, використовувані загальною теорією права, як загальні (аналіз, синтез, класифікація тощо), так і приватні (формально-юридичний, порівняльно-правовий).

Метод аналізу передбачає умовний поділ державно-правових явищ на окремі частини, виділення у них головних або істотних рис, на основі чого виробляється якесь правило юридичної техніки. Наприклад, аналіз кримінально-правових заборон дає можливість визначити щось загальне, властиве їм усім (наявність вини, вік осіб, які порушили заборони, тощо) [1, с. 35].

Зв'язок права й аналітики очевидний. Спроба осмислення ролі аналітичного мислення в праві призвела до виникнення одного з впливових напрямів юридичної думки – аналітичної юриспруденції. Від якості юридичного мислення залежить рівень розвитку та ефективності юридичної роботи, а також політико-правова і техніко-юридична досконалість нормативних та індивідуальних правових актів [3, с. 3].

Для постійного і систематичного аналізу дії законів необхідно використовувати узагальнення судової та арбітражної практики, парламентські слухання, парламентські та депутатські запити, можливості Рахункової палати, прокуратури, інституту Уповноваженого з прав людини. Важливо вибудувати систему, що дає змогу здійснювати регулярний аналіз всіх чинників (тимчасових і постійних, позитивних і негативних), що впливають на розвиток українського законодавства, визначити ступінь їх впливу на законодавчий процес. Недостатнє врахування потреб законодавчого регулювання призводить до того, що частина законів народжується стихійно, а програми реформ не завжди супроводжуються законодавчими актами.

Для цього необхідно забезпечити задовго до прийняття законопроекту його аналітичний супровід, об'єктивний і точний аналіз переваг, які очікуються у результаті його застосування у всіх сферах (адміністративній, юридичній, соціальній, економічній). Тільки таким чином можна переконатися у тому, що передбачені заходи відповідають поставленим завданням, а елементи негативного впливу порівняно з отриманими перевагами незначні.

В останні роки ефективність законодавчої діяльності парламенту значно зросла, що стало перш за все результатом узгоджених дій парламентської більшості. Однак необхідно домогтися радикального поліпшення, зробити так, щоб законодавчий процес став втіленням узгодженої волі всіх гілок влади, єдиного уявлення про розвиток національного права. Планування – це можливість реалізації комплексного підходу до законодавчого регулювання через визначення пріоритетних напрямів, раціональний розподіл зусиль при розробці законопроектів, аналізу норм права та узгодження їх між собою, підвищення ефективності наукових досліджень і зосередження їх на головних напрямках [4, с. 33]. Реалізація всього комплексу перерахованих заходів, зокрема й застосування методу аналізу, може сприяти вдосконаленню законодавства.

Крім мовних та інших загальносоціальних засобів, матеріалом для створення норм права є різноманітна інформація власне правового характеру: про стан суспільних відносин та способи їх

регулювання, про доцільні напрями правового впливу на ці відносини, про чинні соціальні норми тощо. Аналіз всієї цієї інформації і визначення на її основі загальних напрямів і цілей правового регулювання перебуває, ймовірно, за межами юридичної техніки, становлячи предмет правової політики.

Варто з'ясувати, чи практика застосування законодавства не обмежується формально-логічним аналізом. Тут необхідний аналіз реальної поведінки суб'єктів права, здійснюваний конкретно-соціологічними методами, бо тільки за його допомогою розкривається механізм соціальної дії норм права, з'ясовується відповідність норми права цілям правового регулювання, визначаються шляхи вдосконалення законодавства і практики його застосування, виявляється співвідношення різних методів правового регулювання і закономірностей суспільного розвитку [5, с. 110].

Таким чином, в оцінці аналітичних відомостей, що містяться у різних джерелах та утворюють емпіричну основу юридичної техніки, слід використовувати два основні критерії: істинність і правильність. Останній критерій слід застосовувати у процесі аналізу норм права і резолютивних частин правозастосовних актів. Всі інші свідчення джерел про правові реалії є результатом суб'єктивного відображення безпосереднього буття права, об'єктивної реальності і, перш ніж отримати статус наукового факту, повинні пройти ретельну перевірку на істинність, тобто відповідність зображуваним подіям, фактам, процесам [5, с. 330].

Ю. Тихомиров виокремив такі параметри аналізу: дотримання конституційно встановлених предметів відання; повнота, законність й ефективність нормативно-правового акта за колом функціональної діяльності органів та їх підсистем; зіставлення результатів роботи судових органів з їх юрисдикційними повноваженнями; адекватність правової системи та основних напрямів сучасної структури економічної діяльності [7, с. 104].

Поверховість тлумачення нормативно-правових актів слід долати якістю наукових досліджень, яка може бути забезпечена тільки аналізом нормативного матеріалу та практики його застосування, поглибленням досліджень [6, с. 16].

Оцінюючи діяльність судів щодо вирішення справ, слід мати на увазі, що ця діяльність переважно складається із двох гілок, що переплітаються та у підсумку об'єднуються. Перша гілка – це аналіз обставин, на які посилаються учасники процесу, та доказів, які ці обставини підтверджують або спростовують. Друга гілка – це юридична кваліфікація обставин, виявлення та аналіз правовідносин, що виникли внаслідок таких обставин, встановлення змісту прав та обов'язків сторін. Друга гілка діяльності суддів щодо вирішення справ – це тлумачення правових актів та здійснення висновків щодо змісту прав та обов'язків учасників відповідних відносин [6, с. 39].

Аналіз динаміки нормативно-правового регулювання дає змогу виявляти так зване надлишкове регулювання. Маються на увазі сфери та рівень діяльності суб'єктів права, які не вимагають яких-небудь способів правового впливу. Їх видозміна або відсутність дає більш відчутний кінцевий ефект, дозволяючи гнучко стимулювати вектори правомірної поведінки [7, с. 88].

На думку І. Онищука, аналітична функція є однією з визначальних функцій техніки правового моніторингу, зміст якої полягає у визначенні ступеня ефективності дії норм права на практиці, а також у виробленні пропозицій з метою підвищення ефективності реалізації нормативних приписів у майбутньому. Метод аналізу необхідно застосовувати на етапі перевірки конституційно-правової природи нормативно-правових актів та виявлення елементарних дефектів соціального змісту. Доцільно здійснювати перевірку тих системних характеристик законодавства, які можуть утруднити реалізацію цих актів. Ідеться про аналіз тієї підсистеми законодавства, в якій діють нормативно-правові акти, з точки зору наявності прогалин і суперечностей, оцінювання ступеня стабільності законодавства тощо [7, с. 262].

За допомогою методу аналізу можна побачити зв'язок між попередніми і наступними правовими явищами, коли в правовому акті йдеться лише про одне із них; норми права, сфери дії яких частково збігаються; спеціальні норми права, що відрізняються за змістом диспозиції і за особливостями гіпотези тощо.

До прикладу, несумісними є диспозиції норм права, які викладені у статтях 92 і 58 Конституції України. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються «права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки гро-

мадянина». Отже, обов'язки громадянина, що не належать до категорії основних, можуть встановлюватися і підзаконними актами. Крім того, наведене конституційне положення виключає встановлення прав та обов'язків людини й громадянина Конституцією. У статті 58 Конституції України йдеться про порядок доведення до відома населення не тільки законів, а й інших нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян, тоді як відповідно до ст. 92 Конституції права людини і громадянина визначаються виключно законами. У цьому разі існує колізія між двома нормами права, що мають однакову юридичну силу, однакову сферу дії, однакову здатність конкурувати при правозастосуванні. Логічних засобів вирішення таких колізій не існує. За допомогою висновку ступеня із п. 1 ч. 1 ст. 92 Конституції України виявляється норма права, згідно з якою, якщо права і свободи людини та громадянина, гарантії цих прав і свобод, основні обов'язки громадянина визначаються законами, то Основним Законом вони можуть визначатися тим паче. У такий спосіб усувається суперечність між п. 1 ч. 1 ст. 92 і численними положеннями Конституції України, якими встановлюються права, свободи й обов'язки людини і громадянина, а претензії народних депутатів на парламентський суверенітет виявляються такими, що суперечать Конституції [6, с. 124].

Висновки. Таким чином, застосування методу аналізу в юридичній техніці, що складається із юридичної термінології, юридичної конструкції, форми нормативно-правового акта, прийомів і правил викладу його змісту дає змогу досліджувати проблеми правотворчості, проводити експертизу нормативно-правових актів та створювати ефективне законодавство для розвитку України як правової держави.

Аналітичний погляд має на увазі розподіл проблеми на системно пов'язані частини, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, прогнозування та оцінку всього спектра наслідків прийнятого рішення – характерний як для юридичної науки, так і для юридичної практики. На основі застосування методу аналізу норм права, крім інших техніко-юридичних методів, розкривається деталізована картина законодавства, практики його застосування, оголюється його правовий і соціальний зміст, відпрацьовуються найбільш ефективні прийоми і форми юридичної діяльності.

Використані джерела

1. Шутак І. Д. Юридична техніка : навч. посіб. для вищих навч. закл. / І. Д. Шутак, І. І. Онищук. – Івано-Франківськ : Лабораторія академічних досліджень правового регулювання та юридичної техніки, 2013. – 496 с.
2. Юридическая техника : конспект лекций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://gkp.sfedu.ru/files/Graats/2008/Costenko_Urid.techn%202.doc.
3. Исаков В. Б. Правовая аналитика : учеб. пособие / В. Б. Исаков ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М. : НИУ ВШЭ, 2013. – 276 с.
4. Слипка Л. Повышение эффективности законотворческой деятельности: стратегия и тактика / Л. Слипка // Мониторинг права в Российской Федерации. Вестник Совета Федерации. – М., 2006. – № 4 (5). – С. 29–34.
5. Сырых В. М. Логические основания общей теории права : в 2 т. / В. М. Сырых. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Юстицинформ, 2001. – Т. 1: Элементный состав. – 528 с.
6. Новітнє вчення про тлумачення правових актів : навч. посіб. з курсу тлумачення прав. актів для суддів, що проходять підвищ. кваліфікації, і канд. на посади суддів, що проходять спец. підготов. / В. Г. Ротань, І. Л. Самсін, А. Г. Ярема та ін. ; за ред.: В. Г. Ротань. – Х. : Право, 2013. – 752 с.
7. Онищук І. І. Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики : монографія / І. І. Онищук. – Івано-Франківськ ; Дрогобич : Коло, 2017. – 512 с.

Шутак І. Д. Метод аналізу в юридичній техніці

У науковій статті розкрито основні засади теорії та практики застосування методу аналізу в юридичній техніці. Показано, що за допомогою методу аналізу визначається рівень результативності дії норм права на практиці, а також формуються пропозиції з метою підвищення ефективності реалізації нормативних приписів у майбутньому. За своїм безпосереднім змістом метод аналізу являє собою певну сукупність прийомів, способів пізнання об'єкта і предмета юридичної техніки, зміст яких становить набір правил, принципів.

Метод аналізу передбачає умовний поділ державно-правових явищ на окремі частини, виділення у них головних або істотних рис, на основі чого виробляється якесь правило юридичної техніки. Спроба осмислення ролі аналітичного мислення у праві призвела до виникнення одного з впливових напрямів юридичної думки – аналітичної юриспруденції. Від якості юридичного мислення залежать рівень розвитку та ефективність юридичної роботи, а також політико-правова і техніко-юридична досконалість нормативних та індивідуальних правових актів.

Ключові слова: метод аналізу, юридична техніка, теорія права, правотворчість, правове регулювання, нормативно-правовий акт.

Shutak I. Method of analysis in legal technique

In the scientific article the basic principles of the theory and practice of using the method of analysis in legal technology are disclosed. It is shown that the method of analysis determines the level of effectiveness of the norms of law in practice, as well as proposals are made to improve the effectiveness of the implementation of regulatory regulations in the future. In its direct content method of analysis is a certain set of techniques, methods of knowledge of the object and the subject of legal technology, the content of which is a set of rules, principles.

The method of analysis involves the conditional division of state-legal phenomena into separate parts, the allocation of major or substantial features in them, on the basis of which a certain rule of law technique is produced. An attempt to understand the role of analytical thinking in law led to the emergence of one of the most influential areas of legal thought – analytical jurisprudence. The quality of legal thinking depends on the level of development and efficiency of legal work, as well as the political, legal and technical and legal perfection of normative and individual legal acts.

The application of the method of analysis in legal technology, consisting of legal terminology, legal structure, form of a legal act, methods and rules of presentation of its content, allows us to investigate the problems of law-making, to carry out the examination of normative legal acts and to create effective legislation for the development of Ukraine as a rule of law.

The analytical view implies the division of the problem into systems-related parts, the identification of causal links, forecasting and evaluation of the entire spectrum of the consequences of the decision – characteristic both for legal science and for legal practice. On the basis of application of the method of analysis of the law, in addition to other technical and legal methods, a detailed picture of the legislation, practices of its application, reveals its legal and social content, the most effective methods and forms of legal activity are developed.

For continuous and systematic analysis of the law, it is necessary to use the generalization of judicial and arbitration practice, parliamentary hearings, parliamentary and deputy requests, the possibilities of the Accounting Chamber, the Office of Public Prosecutor, the Office of the Commissioner for Human Rights. It is important to build a system that allows for a regular analysis of all factors (temporary and permanent, positive and negative) that influence the development of Ukrainian legislation, to determine the extent of their influence on the legislative process. Insufficient consideration of the requirements of legislative regulation leads to the fact that some laws are born spontaneously, and programs of reforms are not always accompanied by legislative acts.

Key words: method of analysis, legal technique, theory of law, law-making, legal regulation, normative-legal act.

УДК 343.8

Євген Юхимович Бараи,*начальник Інституту кримінально-виконавчої служби,**доктор юридичних наук, доцент,**Заслужений діяч науки і техніки України,**генерал-майор внутрішньої служби***ПРАВОВА АНАЛІТИКА В СФЕРІ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ**

Постановка проблеми. Незважаючи на активну правову політику держави з відповідними інституціями, стратегічні удосконалення і підвищення ефективності у законодавчому полі, й досі існує низка питань, що залишаються не врегульованими. Тому, підтримуючи думку Н. Оніщенко, вважаємо, що варто не обмежуватися відповідною констатацією, а зробити певні спроби, запропонувати шляхи вирішення та напрацювання задля удосконалення відповідної стратегії в умовах кризових проявів в економіці, запобігання гострих соціальних конфліктів. Для досягнення цієї мети необхідно звернути увагу на такий напрям наукового узагальнення, як правова аналітика [1, с. 16]. Аналітика (аналітична діяльність) – творча інтелектуальна діяльність з вилучення нового актуального знання із сукупності зібраної інформації [2, с. 13]. Досить довгий час аналітичні дослідження траплялися лише в точних науках (математика, хімія, економіка). Проте сьогодні, з розвитком суспільства, зв'язок права й аналітики очевидний. Правова аналітика – професійна аналітична діяльність у сфері законотворчості і правозастосування, правової культури, правового інформування, освіти та виховання [2, с. 341]. Вона дає змогу повно і точно розглядати з юридичного погляду життєві ситуації, конфлікти, формулювати висновки про факти дійсності, ухвалювати обґрунтовані судові рішення, складати інші юридичні документи, вести правове навчання, давати юридичні консультації, здійснювати правову експертизу. На основі кваліфіковано опрацьованого аналітичного матеріалу можна розкрити деталізовану картину законодавства, практики його застосування, їх правовий і соціальний зміст, відпрацювати найбільш ефективні прийоми